

ÉSZREVÉTELEK

a Környezeti hatástanulmány a Balaton vízszintszabályozásának módosítására

"A klímaváltozás hatásainak vizsgálata a Balaton vízkészletére, belső áramlási viszonyaira, ezek hatása az élővilágra" megnevezésű KEHOP-1.1.0-15-2017-00011 projekt keretében, Budapest, 2018. április

című tanulmányhoz

ELŐZMÉNYEK

A Balaton felső szabályozási szintjének emelését elsőként egyesületünk szorgalmazta a Vízyűjtő-gazdálkodási terv (VGT) készítésének folyamatában, hogy megelőzhető legyen a 2000-2004 időszakban kialakult alacsony vízszint. Már a VGT-1 (2009) vitájában kértük a zsilipkezelés szabályainak megváltoztatását.

Idézet a VGT-1 társadalmi vitájában írt NABE állásfoglalásból:

"A tervek alternatívaként készüljenek. Szerepeljen önálló terv-változatként a mostani állapot beavatkozás-mentesen hagyása, azaz lehetőség a természet önszabályozó mechanizmusának működésére. A Balaton szép és fontos példáját mutatta az 'öngyógyításnak': a 2003-ra kialakult alacsony vízszintet már 2005-re javította a természet. Egyúttal a széles nyilvánosság szembesült azzal, hogy egy környezeti probléma esetén nem kell azonnal költséges műszaki beavatkozások - a Balaton esetén például a Rábából történő vízpótlás - terveit egyedüli lehetőségként beállítani."

Kézenfekvő megoldásként javasoltuk a felső szabályozási szint növelését, ami egyúttal az általános felmelegedéshez történő alkalmazkodáshoz is hozzájárulást jelent.

A félreértések elkerülésére, a déli parti strandolókat nem a parti sáv szárazra kerülése zavarta. (Ezt szemléletesen mutatja a KHT címlapfotója is, ahol boldog nyaralók élvezik az alacsony vízszintű Balatont.) Az itt élők és a turisták a Balatont féltették a meg gondolatlan zsilipkezelés következményeitől, valamint átgondolatlan vízpótlási ötletek megvalósításától.

A VGT-2 (2015) tervébe már beépült a felső szabályozási szint emelése, továbbá 12 milliárd forint összegű KEHOP forrást biztosítottak a biztonságos zsilipelés műszaki feltételeinek megteremtésére.

A NABE ÁLLÁSFOGLALÁSA

A fentiekben ismertetett előzményekkel összhangban, a NABE üdvözli, hogy a Balaton szabályozási szintje emelésének kérdéskörében a KHT készítői nem találtak környezetvédelmi szempontból kizáró okot.

MEGJEGYZÉSEK, JAVASLATOK

1. A KHT dolgozat bevezetőjében ismerteti a tanulmány különlegességét, miszerint nem valamilyen műszaki beavatkozás hatásait, hanem egy szabály megváltoztatásának következményeit elemzi. A változtatás egy vízügyi engedélyben 110 cm-ről 120 cm-re emelés. A tanulmány túlterjeszkedik a 10 cm-es emelés kérdéskörén, mert az ún. hatásmérséklő beavatkozásokat csak a jelen, 110 cm-es állapothoz viszonyítva kellene tárgyalnia. Azaz azt kellene megmutatni, hogy milyen műszaki beavatkozásokkal és milyen nagyságrendű költséggel jár a szabályozási szint 10 cm-es növelése. A tárgyalt nem ökológiai jellegű jelenségek (például

hullámozás, vízlevegés, kiöntés) miatt szükséges műszaki beavatkozásokra a KHT szerint azonban elsősorban azért van szükség, mert évtizedek óta nem valósultak meg a 110 cm-es szinthez szükséges intézkedések. A dolgozatban különbséget kellene tenni, hogy "a partvédőműveket, az érintett mélyen fekvő területeket, a csapadékvíz elvezető hálózatot, valamint a befolyó vízfolyások rendszerét érintő, a nem kívánatos hatásokat csökkentő, megszüntető beavatkozások megvalósítása" mekkora hányadát jelenti a múlt hanyagsága, és mekkora hányadát a szabályozási szint 10 cm-mel történő növelése.

2. Az elmúlt években két alkalommal volt huzamos ideig alsó szabályozási szint alatt a Balaton. Ennek okait se akkoriban, se azóta nem tárták föl. A közvélemény még mindig várja az elemző tanulmányt. Jó lett volna, ha a KHT ezt a kérdéskört is tárgyalta volna.

3. Egy szabály komolyságához, betartásának nyomon követhetőségéhez hozzájárul a szabály egyértelműsége. A szabályozási szint "120 cm +/- 5%" -ként történő megadása nem ilyen. Javasoljuk, hogy a szabályozási szint legyen "120 cm", illetve a téli félévben "110 cm". Az nyilvánvaló, hogy a zsilipelés teendői közben előfordulhatnak ettől néhány centiméterrel eltérő vízmagasságok is, de nem kellene a bizonytalanságot szabályba foglalni. (Az idei tél 133 cm-es vízszintje jól példázza az egyértelműség fontosságát.)

4. A tanulmányok és tervek "társadalmisításának" kedvezőtlen tapasztalata - még ha nem is általános -, hogy javaslatainkat nemcsak figyelmen kívül hagyják, de még a fórumok emlékeztetőibe se kerülnek be. Kérjük, hogy a jelen rövid "NABE észrevételek" mellékletként jelenjen meg a KHT társadalmi vitája emlékeztetőjében.

2018. július 27.

Összeállította: Bezeréti Katalin, Dr. Hajósy Adrienne, Szauer Rózsa, Vassné Piliszky Zsuzsanna